СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 262. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 10. листопада 1930. VOL. XXXVIII. No. 262. Jersey City, N. J., Monday, November 10, 1930. THREE CENTS.

КЛІВЛЕНД ГОТУЄТЬСЯ ДО НОВОЇ ПРОТИПОЛЬСЬКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ

КЛІВЛЕНД (Телеграма до „Свободи"). — Пори! Клівленд і околиця! Кождий Українець зобовязаний взяти участь у масовім протестаційнім протипольськім поході, який відбудеться в суботу, 15. листопада, в долішній части міста Клівленду. Похід сформується в суботу в годині першій зполудня в Сентрал Армори, Іст 61-ша і Лейксайд улиці. — Комітет.

ДЕМОКРАТИ И ЕКОНОМІЧНА ДЕПРЕСІЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сім демократичних провідників, між ними Алфред Смит і Джан Рескоб, проголосили заяву, в якій зазначили, що демократична партія не використає в конгресі своєї побіди при останніх виборах на дрібну партійну боротьбу і не буде намагатися переводити якісь радикальні зміни. Навпаки, демократи зобовязуються піддержати президента Гувера та його уряд у всякій ініціятиві, яка змагає до поправи бизнесу.

ГУВЕР ВЗИВАЄ ДО ОБЄДНАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Коли запитали Гувера, що він думає про останні вибори, президент відповів, що край потребує тільки одного, а це обєднаного фронту в боротьбі з економічною депресією.

ДЕНЬ ПОДЯКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер проголосив четвер, 27. листопада, Днем Подяки. В проклямації кажеться, що мешканці Злучених Держав мають за що дякувати, бо в інших державах живеться людям далеко гірше.

РУЗВЕЛТ ПРО КАНДИДАТУРУ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ОЛБАНІ. — Нюйорський говернор, Френклин Рузвелт, заявив ізза поголоски щодо його кандидатури на президента в 1932 р., що він цею справою не займається та що думає ввесь свій час присвятити справам нюйорського стейту.

ДЕМОКРАТИ ДУМАЮТЬ ОРГАНІЗУВАТИ КОНҐРЕС.

ВАШИНҐТОН. — Демократичні провідники конгресу займаються тепер реорганізацією конгресу, бо рахують, що вони таки будуть у більшости.

ВИКЕРШЕМ ЗА МОДИФІКАЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Комісія для форсовання законів, на якої чолі стоїть Джордж Викершем, прийшла до порозуміння в справі прогибіції. Кажуть, що вона одноголосно заявилася за модифікацію акту Волстеда.

ПРОТИ ПОЛІТИКИ МЕЛОНА.

ВАШИНҐТОН. — Безпартійні представники в конгресі зачинають відгравати велику ролю. Обиді великі партії стараються перетягнути їх на свою сторону, щоби мати більшість. Сенатор Смит Брукгарт з Айови, „дикий" републиканець, загрозив републиканам, що він перейде на демократичну сторону, якщо републиканська партія не скінчить уже раз з Мелонізмом. Він твердить, що недавно піднесено, що Америкою рядять 59 людей. А це, каже Брукгарт, є неправда. Вистарчить назвати Морґена, Ракефелера й Мелона, щоби знати, хто є диктаторами Америки. Мелон, говорив далі Брукгарт, попирає інтереси богачів. Він звернув собі й приятелям титулом податкових зворотів понад $3,000,000,000. Мелон є причиною, що хліборобські продукти є дешеві, а фабричні дорогі. І тому саме нарід вибрав у Пенсилвенії, в стейті Мелона, Пинша і Дейвиса, противників Мелона. І тому при виборах републиканці втратили так богато, бо ніхто не хоче терпіти довше політики Мелона.

ДБАЮТЬ ПРО ПАЛЕСТИНУ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд застановляється тепер над справою сіоністичних протестів у справі здержання Великою Британією жидівської іміграції до Палестини. Департамент стейту не дав щодо цього ніякої заяви, але кажуть, що він симпатизує з домаганням сіоністів.

КАПІТАЛІЗМ І КОМУНІЗМ.

НЮ ЙОРК. — Заходами „Форейн Палисі Есосієйшен" відбувся виклад професора університету Калвина Б. Гувера на тему: Комуністичний визов капіталізмови.

Професор Гувер є тої думки, що капіталізм мусить себе зреформувати, інакше буржуазна цивілізація провалиться. Він каже, що був у Росії і приглядався розвиткови комунізму. На його думку, капіталізм не може іґнорувати того руху. Він мусить доказати, що приватна власність і ініціятива та торговельна свобода приносять людскости більше користи ніж господарка, ведена на комуністичних засадах. Відповідав йому Никлас Рафалович, котрий доказував, що чим далі совіти поступають з своїми експериментами, тим вони ближче упадку.

ДОВГИ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Обчислено довги, які винна Німеччина Злученим Державам, а які виносять 3,169,700,000 державних німецьких марок.

ВІДКИ ВЗЯЛИСЯ СОВІТСЬКІ ТОВАРИ В РУМУНІЇ?

Слідство в справі ввозу совітських товарів до Румунії ведеться дальше. Ужито всіх засобів, щоби не допустити другого транспорту, який уже в дорозі. Це не першина, що большевики пробують ввести в таємний спосіб свої товари. У Сербії трапився теж подібний випадок, але там сконфісковано товари, заки їх розгружено.

НОВІ ЕКЗЕКУЦІЇ В СРСР.

Телеграфічна Агенція СРСР. повідомляє, що на днях повішено знову трох людей під замітом саботажів у державних установах. Є ними: Цікарев, що працював при направі вагонів у Перові, колишній власник кількох домів Цветов і комендант пожежної сторожі чотирох великих будівельних організацій Тучількін. Пятьох обвинувачених засуджено на високі тюремні кари.

З УКРАЇНІЗАЦІЄЮ БЕЗНАДІЙНО.

Торік у Харкові на державних курсах українознавства рахувалося майже 21 тисяч курсантів. Закінчили курси лише 6 тисяч курсантів. Цього року на курсах перебуває 20 тисяч чоловік. Помимо цієї безнадійности справи українізувати неукраїнський большевицький апарат, ці цифри показують, яка скількість Москалів перебуває в Харкові на державних посадах, на услугах окупаційної влади. Як не намагаються окупанти хоч про око людське показати „українізований" апарат, з того нічого не виходить. Як звичайно, до української мови ставляться суто формально. Загальне явище — коли службовці на роботі не розмовляють з відвідувачами та між собою українською мовою.

ВИЧЕРКНЕННЯ З ВИБОРЧИХ ЛІСТ БУВШИХ ПОСЛІВ ЦЕЛЕВИЧА И ПАЛІЄВА.

Головна виборча комісія у Варшаві зарядила вичеркнення з лісти ч. 11 „Українсько-білоруський Бльок" бувших послів Володимира Целевича й Дмитра Палієва, які сидять у тюрмі в Берестю Литовськім. Говориться, що обидвох бувших послів присилувано терором зректися письменно кандидатури.

ВИКРИТТЯ ШИРОКО РОЗГАЛУЖЕНОЇ ШПІОНАЖІ В БУКАРЕШТІ В КОРИСТЬ СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Міністерство внутрішніх справ оголосило слідуючий комунікат: Генеральний дирекції поліції пощастило викрити 16. жовтня ц. р. велику шпигунську організацію. Труси, переведені в мешканнях підозрілих осіб, дали за наслідок великий і обтяжуючий матеріял; з нього виходить, що ця організація працювала в користь совітської Росії і мала філії в цілій державі. Головним осідком був Кишинів або Татар Бунар. Дотепер заарештували понад 70 осіб, що брали пряму або непряму участь у цій шкідливій для держави праці.

Слідство в тій шпигунській афері, яку провадить генеральна сиґуранца й сиґуранца Великого Генерального Штабу, має чимраз більше сензаційний характер. При трусах по домах знаходять обтяжуючий матеріял, з якого можна мати образ про діяльність цеї організації. Лише в самій столиці заарештували 70. осіб, а на провінції 40. Із арештованих є 70 процентів інжинірів. Отже арештовано понад 30 інжинірів, між ними відомого букарештенського інжинира Соломона і його жінку. Очікується нових сензаційних арештовань. В справу замішані два мадярські журналісти, між ними журналіст Віктор Арабі. Обидвох заарештували.

Головним осідком шпигунської організації є таки сама столиця і то радіо і фотографічний склад „Фотофор". Там знайдено радіоурядження й телефони, злучені з Віднем, що подавали туди свої звідомлення. Була й своя автогаража, а членам шпигунської організації стояли до розпорядимости авта й мотоциклі. Зроблено вже навіть підготовлення до шпіонажі королівських маневрів. Думають, що в найближчих днях заарештується кількасот осіб. Слідство провадиться тайно.

НОВЕ ЛІТЕРАТУРНЕ УГРУПОВАННЯ.

В Харкові за допомогою федерації совітських письменників утворилося літературне обєднання Лочиф (літературне обєднання червоної армії й фльоти), що має завданням освітити минуле червоної армії та її побут. Мають святкувати 10-ліття Перекопу, до якого скличуть конференцію червоноармійських письменників.

„СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ШИПИНЦЯХ".

Під таким наголовком приносять черновецькі часописі вістку про події в Шипинцях у часі храму по старому стилю. Звичайно ходить парубкам о танець. І як не дивно, але черновецький префект Нямцу, який заборонює зборні читалень і кас, дозволив на танці й храми дає. Ізза такої самої справи прийшло було вже тому кілька тижнів до непорядків в Юрківцях, а тепер знов у Шипинцях.

Коли парубки зійшлися на танець, вийшов їм назустріч начальник громади разом із жандармами і сказав, що поручник граничерів Круду заборонив храм і танці. Та парубки, покликаючися на дозвіл префекта, поставилися проти жандармів і розоружили їх. Жандарми закликали телефонічно підмогу, якій вдалося привести порядок. Кілька осіб арештовано.

Це не перший раз трапляється, що старшина пограничної сторожі не зважає на дозвіл префектури. А в розпорядку виразно сказано, що ніяких урядень не можна уладжувати без дозволу префектури. Хто в такому випадку старший?

ЧЕРВОНА АРМІЯ НА УКРАЇНІ ПРОТИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ.

Офіціяльний орган Военсовіта „Красная Звезда" подає цілий ряд інформацій про опозиційний рух у червоній армії на Україні.

Часопис указує, що в декількох полках жовніри-селяни явно висказували своє невдоволення проти аграрної політики совітів. Спроби творити колективи з 100 тисяч бувших вояків не вдалися.

У Полтаві відділ жовнірів, який післано на села організувати колективи, відказався іти на місце призначення, говорячи, що вони не можуть іти проти селян, бо вони самі селяни.

Недавно зорганізовані рільничі колективи в одеській окрузі під назвою „Червоний Партизан" і „Ворошілов" розвязали жовніри, поділивши все майно між себе, творячи індивідуальні господарства.

„Красная Звезда" публікує ці вісти і взиває політичний комісаріят червоної армії погибити пропаганду в червоній армії, щоб осунути опозиційний рух і протисовітські настрої червоної армії.

ЛЯХИ ЗАГРОЖУЮТЬ ЗНИЩЕННЯМ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ

ЛЯЦЬКІ СТУДЕНТИ ПОВИБИВАЛИ ВІКНА В НАУКОВОМУ ТОВАРИСТВІ. ЗАКРИТО ГАЗЕТУ „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС".

ЛЬВІВ (Західна Україна). — Наукове Товариство імени Тараса Шевченка подало до прилюдного відома, що 14. жовтня польські студенти з львівського університету витовкли в книгарні Наукового Товариства 8 великих вікон. Цим вони спричинили шкоду на 1,200 золотих. Потім ця банда студентів зявилася під будинком бібліотеки та музею Товариства. Тут вони витовкли камінням та цеглою 85 шиб у вікнах бібліотеки та 6 великих шиб у вікнах музею. Шкода виносить понад 500 злотих.

Про це варварське поведення ляцьких студентів Наукове Товариство повідомило всіх своїх членів та прихильників, які проживають за межами Польщі, щоби вони підняли акцію протесту проти ляцького вандалізму.

Польська поліція перевела пильну ревізію в редакції українського націоналістичного часопису „Український Голос", який виходить у Перемишлі. Не зважаючи на те, що поліція нічого не знайшла, щоб арештувати редакцію, вона замкнула й запечатала помешкання редакції. Вихід газети спинено на неозначений час.

ГОДІ МРІЯТИ ПРО АВТОНОМІЮ.

Підчас активної боротьби Українців у Галичині проти ляцького панування, коли жваву діяльність розвивало УВО, деякі польські газети писали, що одиноким засобом заспокоєння Українців має бути уділення їм автономії в Галичині. Міжтим так писала й краківська газета „Час". Тепер, коли „пацифікаційна" акція Пілсудчини „вдалася" Ляхам, змінилося й відношення до питання автономії для Українців у Галичині навіть у прихильників такої автономії.

Тепер газета „Час" рішучо заявляє, що Українцям ніяких національних прав у Галичині не слід давати. Вона заявляється за віддання під контролю держави всіх маєтків греко-католицької дієцезії, щоби з доходу їх не користали Українці. Далі говорить, що треба знищити цілковито українське приватне шкільництво в Галичині, а також знищити українську кооперацію, яка в польській державі творить незалежну економічну українську державу. Далі газета закликає до знищення всіх окремих українських товариств та організацій. На думку „Часу" Українці мають працювати разом з Поляками в спільних організаціях і т. п. Ось до чого зміряють Ляхи на українських землях.

ПОЗИЦІЇ УРЯДУ МЕК ДОНЕЛДА СЛАБНУТЬ.

ЛОНДОН (Англія). — Останні додаткові вибори до парламенту значно ослабили позицію уряду Мек Донелда. Майже скрізь перемогли консервативні кандидати, що значно зменшило парламентарну більшість Партії Праці.

Вже тепер починають політики гадати, чи не прийде скоро до розвязання теперішнього парламенту й призначення нових виборів. Це найскорше може статися в лютому наступного року.

ВИВІЗ ЦУКРУ З РОСІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Предсідник комітету по регуляції світової торговлі цукром несподівано знайшов, що світова торговля цукром загрожена большевиками. По останнім відомостям вони думають вивезти з Росії за кордон 400 тисяч тон цукру. Це при загальній світовій продукції цукру може викликати величезну кризу в цукровій промисловости.

Ред. Пригадуємо нашим читачам, що минулого літа большевики купили для Росії 200,000 тон цукру на Кубі. Це свідчить про те, що в Росії не вистарчало цукру для потреб власного населення.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО ПАЛЕСТИНИ ДОЗВОЛЕНА.

ЛОНДОН (Англія). — Правительство змінило свою заборону вїзду Жидів на постійне життя в Палестині. Тепер дозволено переселитися 1,500 робітникам до Палестини на протязі найближчих шести місяців.

Це розпорядження уряду заспокоїло жидівські сіоністичні організації, які рішучо протестували проти заборони поселятися Жидам у Палестині. Масові жидівські протести відбулися по всьому світі.

СЛІДСТВО В СПРАВІ Р-101.

ЛОНДОН (Англія). — Шеф інспекційного департаменту в Кардінгтоні, де будовано повітроплав Р-101 і звідки він почав свій нещасливий лет, заявив слідчій комісії в справі загибелі повітроплава, що не слідувалоб видавати дозволу летіти повітроплавови далеко. Підчас пробних летів повітроплава кілька місяців цей шеф-інспектор, Мек Вайд, знайшов прориви в газових бальонах. Через ці прориви витікав газ, що зменшувало пливучість повітроплава.

На думку Мек Вайда, з такими злими бальонами не міг Р-101 летіти далеко. Тому видача дозволу на його лет в Індію була помилкою.

Місяць листопад - місяцем національної жалоби.

День 15-го листопада - днем масових протипольських демонстрацій

НЕДІЛЯ, ДНЯ 16 ЛИСТОПАДА, Є НЕДІЛЕЮ МОЛИТВИ ЗА НЕВИННІ УКРАЇНСЬКІ ЖЕРТВИ ПОЛЬСЬКОГО ТЕРОРУ.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ НЕГАЙНОЇ ЗБІРКИ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В ГАЛИЧИНІ ТЕРОР НЕ ВГАВАЄ

У вчорашньому числі нашого органу помістили ми телеґраму, надіслану нам з Відня, від очевидця, котрий був свідком польського терору в Галичині. Це доносить американський горожанин. Той самий, про котрого доносила американська преса, що він обвозив своїм автомобілем американського кореспондента по галицьких селах, котрого арештовано, і в справі котрого інтервенював американський консуль, який ізза цього прибув з Варшави до Львова. Наслідок цеї інтервенції був такий, що нашого інформатора звільнено, але він мусів покинути Польщу й виїхати до Румунії. Тепер, як виходить з телеґрами, він уже в дорозі до Америки. З собою везе він фотоґрафічні знимки й інші документи польських звірств, які він певно використає для цього, щоби висвітлити в Америці польські дикунства.

З його апелю виходить, що по українських селах далі ґрасують польські улани, та що терпінням нашого народу нема ще кінця. Найбільшу увагу звертає він на конечну потребу допомоги в ліках. Вже з того видно, що нашому народови приходиться переживати таку траґедію, як її переживали українські війська в осени 1919 р., коли їх нищив тиф, а не було ніяких ліків, бо антанта не допускала їх довозу. Тепер гниють нашим людям завдані польськими дикунами рани, бо нема ліків і нема кому лічити. Українських лікарів поарештували, а польські відмовляють помочі. Прямо годі собі уявити, щоби таке варварство було можливе в якійсь державі 20-го століття, щоби якась суспільність дійшла аж до такого степеня здичіння.

Та серед тих страшних відомостей, які до нас доходять, треба піднести один надзвичайно відрадний прояв. В телеґрамі з Відня виразно зазначено, що наш нарід мимо польського терору держиться добре, та що польські знущання не зломили бодрого духа. А коли воно так є, і коли польське лихоліття обєднало ввесь наш нарід, то ми, Американські Українці, повинні доказувати тут на вільній землі прямо чудес у нашій протипольській пропаґанді, у нашім обєднанню розпорошених сил і у нашій жертвенности. Бо допера тоді будемо слабою відбитком геройської постави наших братів у старім краю.

Тому до протестів і жертв! Хай дійсно пропаде між нами хоч тепер незгоди проклята мара. Випереджуймо одні других, але тільки в жертвах і праці.

УКРАЇНСЬКИЙ ІМІҐРАНТ У КУЛЬТУРНОМУ Й ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТЮ АМЕРИКИ

(Реферат Омеляна Ревюка на Пятому Конґресі Обеднання, 28. жовтня 1930).

Український іміґрант вийшов з народа, котрий находиться в стані творення. З несвідомої своєї народности етноґрафічної маси, він на наших таки очах перетворюється в свідомий себе народ. Вийшовши з рідного краю в далекі світи, він не покинув там своєї душі. Він задержав у собі любов до свого рідного, і з тої любови розвивається рівнобіжно з рештою українського народа. На наших таки очах він перемінявся, ріс у національну свідомість, розвивався у модерний народ, у повному того слова значінню.

На чужині він найшовся в морю другого народа, який має инчі звичаї, инчі обичаї, инчу культуру. Живучи серед сього народа, український іміґрант не міг не підпасти під його вплив. Звички, життя-буття українського іміґранта в богато оглядах відмінні від звичок життя-буття Американців. Отже рівночасно з тим, як український іміґрант жив старим життєм та поступав вперед рівночасно з українським народом у старому краю, рівночасно він відділився від нього способом життя, бо став жити серед інших умов. Стали в ньому стиратися дві течії: українська традиція й американські набуття.

Хоч американський народ далеко висше розвинений від нашого народа під богато оглядами, передовсім щодо матеріяльної культури, однак він подібний до нас в тому, що ще є в стадії творення. Ріжнородні елементи, що склалися на Америку, ще не зіллялися з собою в один народ. В ньому ще поважні противенства в характері й свідомости між полуднем і північчю, між сходом і заходом, а передсвсім між уроженцями, головно синами уроженців, і ново-прибувшими Американцями, іміґрантами. Кождий народ хоче мати сильну свідомість своєї національности. Головно в час війни відчуває він недостачі сеї внутрішної ціпкости. Ще й донині чути можна американських бесідників, що пропаґують сто-процентовий американізм, що говорять проти подвійної льояльности, що проклинають „гайфен", що кричать: „Будьте Американцями, і більше ніким".

Наслухавшися таких гукании, деякі іміґранти справді пробують бути справдішними Американцями. І собі гукають: „Ми Американці. Нам треба бути Американцями".

Та що се значить бути Американцями? Навіть тим, що про се говорять, трудно на се відповісти. Їсти по американськи? Спати по амерканськи? Митися, чесатися, вбиратися по американськи? Жувати ґуму, курити циґара, чи що? Чи се американізм? Богато людий робить се все, а Американцям не признаються.

Другі кажуть: Американізм — проста справа: треба думати тільки про Америку. Отже треба забути про старий край. Тільки, чи корисно щось так забувати? І чи можливе се зробити?

Пробують преціньь Поляки, Москалі, Румуни, Мадяри, Чехи навчити нас забувати те, чого ми навчилися в своїм дитинстві; пробували навчити нас сеї штуки століттями, а не навчили.

Се, що людина принесла зі старого краю, се не стільки знання ума, як почування, знання серця. Се почування на звук пісні, птиці, мови; на заховання другої людини, відклик на громадське життя людий, не через слухання проповідий. Не відучитися забуття українського соловія, української пісні, ні української вишивки, ні української роботячости, ні української ощадности. Се справа чуття, а серце не раб: йому розказати не можна.

Хто хоче засвоїти собі щось нове через насильне змагання, забути те, що він зі собою з рідного краю приніс, той тільки осягне те, що інші роблять з цілого серця, буде робити з холодного розрахунку. Повстане людина, яка голосить якісь американські засади, котрі вона не відчуває. Повстане якийсь чоловік-машина. Чоловік-лялька. Повстане фільософ, що заявляє якісь становища, а після сих заяв не поступає.

Життя іміґрації знає богато таких людий, таких манекінів і філістрів. З силоміцьного забування виходить внутрішна душевна боротьба, душевне роздвоєння, яке замісць принести людині спокій, вдоволення, щастя, може принести тільки неспокій, подражнення й невдоволення з себе й оточення. Звідси беруться сі дволичні політикани, що то люблять виступати перед Американцями з такими промовами по анґлійськи, з якими вони не важилисяби виступити перед своїм народом своєю мовою, ті, що перед Українцями соціялісти й радикали, а перед Американцями Джі-Ов-Пі.

Сама Америка від іміґранта не хоче такого фарисейства. Сама Америка противиться роздвоєнню душі, філістерству, й бридиться поверховним, голословним американізмом. Американці волють іміґранта, який говорить те, що йому на серці лежить, як того хитруна, що зі себе вдає перед ними Американця, а перед своїми земляками старо-краєвого патріота. Такий Американець на думку самих Американців — продукт, що варта менче, як той матеріял, з котрого він зроблений. Американцям більше імпонує такий іміґрант, що говорить одно перед своїми земляками, і те саме перед Американцями.

Дехто каже, що се неможливе. Декому здається, що можна говорити тільки про свої американські почування, а не про українські. Позатим ще далі ховається давне розуміння, що українство чимось гірше від американства. Так воно не є. В Америці передовсім треба нам навчитися рівности народів. За час свого розвою Українці розвинули деякі дуже гарні прикмети духа, так як Американці ровинули інші. Між гарними прикметами духа одного й другого народа ворожнечі нема. Противляться собі тільки злі прикмети, прикмети зависти, злоби, самолюбства. Добрий Українець може богато навчитися від доброго Американця, але й добрий Американець може богато навчитися від доброго Українця. Дійсна американізація не лежить у тому, що іміґрант вивчує на память якісь фрази про новий край, або що він присвоїть собі поверховні способи американського життя, але в тому, що він прийме позитивні, ідеальні прикмети американського характеру, як їх проворність, практичність, „фейр плей" і такі инчі.

Сьогож навчитися можна не через балакання, але через свідомі зусилля поступати в ріжних життевих справах після сих засад.

Беручи від Американців сі найкращі плоди американської культури, ми певно рівночасно будемо Америці давати кращі плоди своєї культури: українську роботячість, ощадність, почуття справедливости, доведене до почуття болю віковими знущаннями ворогів, любов до співу, музики, танку, театру, і так далі. Америка не жде від нас забуття сього всього, але плекання сих прикмет. Не стидатися нам сього, але відважно плекати всі гарні черти українського характеру. Поступаючи в сей спосіб, ми не тільки робимо службу для того народа, з котрого ми вийшли, але й для того краю, в якому ми зажили.

ЧУЖА ПРЕСА ПРО НАШУ ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ

В литовській ґазеті „Лієтувос Айдас" з 7. жовтня ц. р. помістив звісний французький журналіст Рене Мартель, найбільший приятель нинішньої Польщі, велику статтю під наголовком „Східна Галичина й Европа", якої точний переклад тут подаємо.

„Питання Східної Галичини обговорювалось оце недавно в Женеві на Конґресі національних меншин. Не дивлячись на всі трудноші з видвигненням того питання на міжнародний форум в наслідок неясного міжнародного положення взагалі, як рівнож що Українці не мають своїх представників в меншостевій секції, Українцям таки вдалось витягнути цю проблему на світло денне. Безмірна енерґія українських провідників і їх віра в кращу будучність свого народа зробили на всіх великий вплив. Чи не найбільший вплив мало це на Анґлійців ізза великої сміливости Українців і їх нещасть та неповоджень.

В тойже самий час українські посли до сойму й до сенату внесли енерґічний протест проти польської тиранії на наших землях. Протест цей був сильний і богато значучий. Його підтверджено фактами. Кожде слово протесту мало своє повне значіння і в усіх відчувається сильна воля народу, готового зірвати наложені на нього пута.

Протест цей — це є заклик до всього цівілізованого світа в імени Східної Галичини і всіх Українців, що находяться в польській неволі. Українці пригадують обіцянки союзних держав і їх невиповнення. Зараз же по воскресенню Польщі вона стала тюрмою народів. Вона знищила адміністративну автономію Східної Галичини, позакривала українські школи, зачала переслідувати як православних так і уніятів і взагалі загнала в нужду країни, над якими запанувала. Литовцям не треба повторяти, в чому Польща провинилась. Я звертаю увагу читачів на твір, який вийде з друку в тойже сам час, як появиться та стаття. Твір цей написав я і назвав його „Правда про Европу".

По закінченню Конґресу національних меншин положення в Східній Галичині ще більше загострилось. Діяльність тайних терористичних орґанізацій здушується карними експедиціями. В році 1930 ми бачимо ті самі методи, що і за царизму. З Польщі приходять відділи кавалерії і нищать українські села. Мущин бють, жінок і дівчат насилують і накладають воєнні контрибуції. Зі Східної Галичини ми одержуємо листи, що в них повністю описано ці гидкі, нечувані факти. В одному селі, яке ограбив був 14. уланський полк, полковник після нічної оргії приказав жінкам і дівчатам з того села одягнути на себе святочну одежу і піснями випроваджувати полк з села. В іншому випадку рознесено українську кооперативу лише за те, що там не прикрашено портрет Пілсудського.

Всі ті факти не є Франції до того степеня незнані, якби цього собі бажали Поляки. В Парижі Поляки зачали офензиву мовчанки. Французька преса повинна мовчати про всі ті жорстокости, що творються в Східній Галичині. До редакцій обильно пливуть чеки. З початку було опубліковано кілька телеґрам, в яких українських терористів поставлено було нарівні з комуністами. Одначе завдяки Женеві і в першій мірі німецькій пресі правда таки вийшла на верх.

Ми радуємось, і то дуже радуємось, бо можемо тепер сконстатувати все більшу і більшу еволюцію французьких відвічальних політиків. Вони зачинають вже розуміти, що союз Франції з Польщею — це смертний гріх, який може Францію привести до згуби. Вони ще не знають, як вийти з того положення. Вони дуже хотілиб знайти якийсь вихід, але його ще не бачать. Але великим поступом в цій справі являється той факт, що відповідальні політики признають свою похибку.

Переслідування в Східній Галичині мають ще й інші наслідки. Вони відкриють очи останнім, ще нині засліпленим Французам. Французька демократія не стерпить жорстокостей проти безоружного народу. Польща є союзницею Франції. На жаль так є! Але хай Польща не забуває, що той союз дає Французам право контролі, від якого вони в ніякому разі не відкажуться. Французи не бачать у Польщі ріжних народів, панів і рабів; Французи бачать тільки рівних перед законом вільних горожан. Тих горожан треба поважати, з ними треба обходитись як з людьми. Якщо Польща того не розуміє, то французькі політики пригадають їй це, як треба обходитися з людьми.

Процес зачався. Ми будемо його боронити.

Рене Мартель.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Дописувачам під увагу. — У дописах просимо подавати факти, а здержатися від довжезних закликів на віча чи до протесту. Неможливо містити з кождої місцевости заклики, які повторюють одне й тесаме. Нема місця в ґазеті на таке повторювання. Документи польських звірств, які раз-у-раз друкуємо, є самі собою більшими закликами, бо вони не є голословні, а дають фактичний кривавий матеріял.

Треба рівнож відріжнювати статті й дописи від покликів, котрі належать до оголошень.

Не завалювати часопис менше важним матеріялом. — Просимо не урґувати нас в справі припізнення оголошень ріжних збірок, ані не надсилати нам під сю пору матеріялів, які можуть бути друковані рівнож добре за два чи три місяці. Тепер ведемо акцію в справі протестів і демонстрацій проти польських звірств. Це є найважніща тепер справа. Все інше іде на друге місце. Тому менше-важний матеріял мусить ждати на свою чергу.

З укр. життя.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(1)

Склепаря місцевої кооперативи тяжко побили. Забрали з кооперативи книжку довжників та з нею ходили катувати тих латинників, які є членами кооперативи. Всіх людей видають бити місцеві польські орґанізації і поліція. Підчас експедиції були случаї в декотрих селах, що улани привязували хлопців до коней і так привязаних били та волокли за собою. Точніші дані та імена подасться пізніше. Були випадки, що варварство поліції та уланів доходило до того, що хлопцям і дівчатам, які були повбирані в вишивки, вирізували баґнетами вишивки з грудей так, що при тім їх сильно покалічили. Точніші дані й імена подасться пізніше.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ У ВЕРБОВІ, ПОВІТ БЕРЕЖАНИ.

(Пише очевидець).

У звязку з підпалами на Західній Україні виїхала тисячка поліцаїв на повіти: бережанський, підгаєцький, рогатинський і бобрецький, робити „порядок". Приїхали вони також до Вербова, повіт Бережани, дня 24. вересня, в год. 5. рано. Ще нічю з 23. на 24. прийшла до села поліція з містечка Нараєва й з села Біща й пильнувала села, а рано в год. 5. приїхало з Бережан возами понад 200 поліціянтів. Вони позлазили з возів за селом, обступили село обстрільною і так увійшли в нього. І тоді в селі настало правдиве пекло.

Відразу кинулися на найсвідоміших селян; часть їх у числі коло 20, кинулася на кооперативу „Хлібороб". Прикликали Миколу Турчина, який продавав в кооперативі, й казали її відчинити. Заки хлопець відчинив кооперативу, поліцаї вибили всі вікна й поломили рами від вікон. Відтак ввійшли до середини й забрали Миколу Турчина з собою. Там почали його страшно бити. Потім забралися поліцаї до товарів. Що було ліпшого, то забрали собі, а все інше казали викинути на двір. Відтак зірвали підлогу й порубали її на кусні; потім повирубували одвірки й футрини від вікон. Також забрали в кооперативі всю готівку з каси. Такі товари, як полотна й сукна, порізали на пасочки, але видно, що того було їм замало, бо ще ті паски попробивали баґнетами. Відтак всі товари приказали скинути до середини на купу, набили в це яєць і наляли теру, а потім вимішали все разом. Потім пішли до молочарні й забрали там 40 кґ. масла. Опісля випили дещо сметани, а решту вилили на долівку. Понищили все начиння молочарське й вибили Филипа Дуду, який там працював. Знищили також трієр, власність кооперативи, з якого користала ціла громада. Шкоди в кооперативі й в молочарні наробила поліція на сорок тисяч зол. пол. На протязі трох годин знищили Поляки все, що кооператива придбала протягом десяти літ. Рівнож знищила поліція в канцелярії кооперативи акти й дуже цінний архів, здемолювала цілком домівку „Лугу" й „Просвіти". Це знищення було таке страшне, що ті, котрі лише чули про це з оповідання, не хотіли цьому вірити. Подібно перепроваджувала поліція ревізії на селі. Кого зловили, то наперед вибили, а потім забирали з собою і казали обдирати з будинків стріху й розкидати стіжки. А готове зерно мішали разом кілька родів і виливали на це квашений борщ або капусту. Також ляли кваси до скринь з біллям. Найбільше били тих, що належали до „Лугу" і тих, що ходили у вишивках. Дуже знущалися над хлопцем Дмитром Хамарем, який належав до виділу „Лугу". Шість поліцаїв стануло кілька кроків один від другого й казали Хамареві іти до кожного й голоситися. Він з початку не хотів цього робити, але поліцаї кольбами примусили його до цього. Тоді він ходив від одного до другого й голосився. Від кожного дістав він кільканацять разів кольбою або палицею. Знова Михайла Семчишина, ще молодого хлопця, побили страшно за те, що знайшли у нього ріжні витинки з ґазет. Ті витинки-записки робив він собі тоді, як був хорий і не міг нічого іншого робити. Його били наперед нагаєм, а потім кинули на землю і били дубовою дошкою, а при кінці обухом сокири в плечі так страшно, що він не може ходити. Також побили страшно Степана Іваника й Настю Гевку, жінку Миколи. До неї прийшли жандарми й питали, хто вона є. А коли вона сказала, що Українка, тоді її вибили, а потім питали знова, хто вона є і на якій землі мешкає. Але вона знова сказала, що мешкає на українській землі й що є Українкою та рішучо заявила їм, що інакше не скаже, хоч би її і вбили. Потім ще били її до схочу. Так господарила польська поліція у Вербові до 9. год., а потім поїхала до Бережан. Всіх людей побито у Вербові коло двіста. При тім треба зазначити, що ні один з катованих не плакав і не просився.

Додаю, що поліція змушувала Жидів у Вербові доносити на Українців, але ці нібито відмовились. По відході поліції рознеслася чутка, що радному села Вербова, Турчинови, наказано голосувати за Пілсудським, або повздержатись, бо в противнім разі карна експедиция поверне й знищить село.

Старі люде кажуть: „Коби Бог поміг, то з вилами підемо воювати, бо нам уже досить".

БОРЩОВИЧІ, ПОВІТ ЛЬВІВ.

Дня 14. жовтня ц. р. приїхав до **Борщович** відділ поліції та почав „урядування" нищенням усього, що українське. В першу чергу впали жертвою читальні, де порубали двері, вікна, подерли книжки і т. д. Відтак здемолювали хати селян: Василя Сташинського, Миколи Ковальчика, Дмитра Качора, Михайла Качора, Гринька Леґкого, Т. Токарівського, Івана Коцура, Павла Стадника і богато інших. Відбувалося це так, що до хати впадали пяні поліцаї і все розбивали: вікна, двері і нищили одежу, одним словом, за кілька хвилин нищили кільканацятьлітний дорібок того нещасного селянина. Мущини в більшости повтікали до ліса, але за те їхнім жінкам не пожалували ні кольб ні биківців... Між иншими потерпів дуже співробітник „Неділі" п. Андрій Качор, якого немилосердно обкладали кольбами і ґумовими палицями, співаючи при тім „Ще не вмерла"... і викрикуючи простацькі слова. — Чудом лише вирвався з їхніх рук і втік до ліса, бо певно булиб зробили йому там кінець. Бібліотеку його, ґардеробу, домашнє уладження й усе знищили зовсім. Шкоди понад 2,000 зол. З Борщович поїхала поліція до Пикулович, Підборець, Сухоріч і інших сусідніх сіл, де таксамо зруйновано майно тамошнього українського населення.

(Дальше буде).

ЧУЖИНЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ПОДІЇ В ГАЛИЧИНІ.

POLISH REPRESSION IN UKRAINE

Canadian Journalist Arrested

A U. S. COMPLAINT

(From our own Correspondent.)

Berlin, Thursday.

According to the Warsaw correspondent of the "Vossische Zeitung," a Canadian journalist, William Day, was arrested by the Poles while visiting a Ukrainian village where outrages had taken place. There is in Canada a fair-sized population of Ukrainian immigrants who take very great interest in all that has happened in their former country.

According to a Warsaw message, the Polish Embassy in Washington has issued a denial of reports about Polish atrocities in the Ukraine that have been published by American newspapers, particularly a report in the "New York Herald," according to which there are now 200,000 Ukrainians in Polish prisons. This figure should read 2,000. There has clearly been some mistake or some misunderstanding, for the report was written by one of the "New York Herald's" most careful and experienced correspondents, who visited the Ukraine himself and studied the situation on the spot. The figure in his original report is 2,000.

A Medical Examination of Peasants

A Reuter telegram states that the arrested correspondent was later released. He was acting for the "Canadian Times," and was collecting information regarding the treatment of the inhabitants by the Polish soldiers who are "pacifying" the country. Day and his companions, a Ukrainian doctor, a lawyer, and two students, were arrested by the police while they were medically examining some peasants after a squadron of Polish cavalry had visited the village. He was taken to Lemberg, where his request to telephone to the British Consul was at first refused.

The American Legation at Warsaw, says Reuter, has protested to the Foreign Office against the ill-treatment of a Ukrainian who was found to be an American citizen.

"The Manchester Guardian," October 24, 1930.

SETS OUT PRINCIPAL AIM OF MOVEMENT

President of Ukrainian Self-Reliance League of Canada Discusses Situation

ADDRESS GIVEN IN CITY

Helping Hand Awaited From Great Britain in Affairs of Former Country, Says W. Swystun

Canadians of Ukrainian origin are anxiously awaiting a helping hand from Great Britain in the affairs of their former country, W. Swystun, president of the Ukrainian Self-Reliance League of Canada, told The Gazette yesterday in an interview.

Passing through Montreal in the course of a lecture tour, Mr. Swystun delivered an address on Sunday night in the Ukrainian Greek Orthodox church hall, Delorimier avenue, and resolutions were adopted protesting what was termed the reign of terror instituted by the Polish dictatorial government against the Ukrainian population in Poland; calling for the establishment of a Ukrainian national state comprising the Ukrainian territories now in Poland; denying emphatically allegations advanced by Polish press agencies to the effect that the national aspirations of the Ukrainians in Poland aim at separation from Poland for the sole purpose of joining the Union of Socialist Soviet Republics; and urging the formation of an information bureau in Canada on Ukrainian questions.

In the interview, Mr. Swystun emphasized that the Ukrainian aspirations were diametrically opposed to those of the Bolsheviks.

"The Ukrainian Self-Reliance League," he said, "is a purely Canadian organization, the members of which are Canadians of Ukrainian origin. One of its aims is the creation of a sympathetic attitude by the English-speaking people towards the Ukrainian cause and the enlistment of the help of the British Government in the solution of the Ukrainian problem.

OPPOSES BOLSHEVIKS.

"The Ukrainian movement in the Old Country is diametrically opposed to the Bolshevik movement and the ideas actuating it. The principal aim of the Ukrainian movement is the establishment of a Ukrainian sovereign state in the territories now occupied by Poland, Russia, Rumania and Czechoslovakia. This problem is two-fold. With respect to the nations mentioned, it is mainly a problem for the League of Nations and the allied powers to solve. As far as the Polish Ukrainian question is concerned, Poland passed an act in September, 1922, guaranteeing political autonomy to the Ukrainians of eastern Galicia and the establishment of a Ukrainian university.

"This latter act has not been carried out. The failure is the immediate cause of the unrest of the Ukrainians which culminated in certain terrorist acts. The Polish Government answered with wholesale reprisals against the whole of the Ukrainian population, sending punitive expeditions for the purpose of terrorizing the peaceful population, destroying the property of associations and private persons, dissolving associations, schools, etc., and making wholesale arrests."

The Toronto Gazette, Nov. 4, 1930.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИ НЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

Współczucie Ukraińcom od Litwina.

Bracia Ukraincy, wnuki Włodzimierza...
Synowie Daniły!... co nigdy puklerza
Z dłoni nie wypuszczał... przyjmcie od Litwina
Współczucie, że teraz tonie Ukraina
We łzach i w krwi własnej, którą Lach z Was ciśnie...
Wierzcie! — Ukraine wolność też zabłyśnie.
Tyrany upadną... jak upadli cary,
Co dla nas, Litwinów, robili też mary,
Na których Nemezys na cmentarz ich niosła,
Podówczas, gdy Litwa, porwawszy za wiosła,
Wypłynęła śmiało na wolności morza...
Więc i Wam zabłyśnie swobody też zorza.
Tylko walczcie śmiało — nie padajcie duchem,
Uderzcie Lachowi prosto w łeb obuchem;
Lub porwijcie kordy i długie "piszczali"
I walczcie, jak dziady Wasi wojowali.
Bracia, ja upewniam, że my z pod Pogoni
Litwini, w potrzebie też skoczym do broni
I Wam dopomożem zdruzgotać kajdany,
Któremi okuli Was lachy-tyrany;
Którzy i nas, Bracia, także ograbili,
Bo naszą stolicę podstępem zdobyli.
Za Wilno — stolicę my im sprawim "tryznę"...
Z Wami, Bracia, zniszczym my Lachów ojczyznę.

Kazis Vidikavskas.

(Казис Відікавсказ, це американський Литовець, робітник, орячий приклонник есперанта, дописувач численних литовських газет і речник українсько-литовсько-білоруського зближення. В листі до редакції просить зазначити, що не написав того вірша по литовськи, бо Українці не зрозуміли би, а по українськи так добре не вміє, щоби писати вірші. Тому пише проти наших ворогів мовою ворогів).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Збірка підчас представлення на УВО.

В неділю, 19-го жовтня 1930 р., заходом Української Православної Громади в Йонґставн, О., було влаштовано два представлення: „Без Родичів" і „Живий Мертвець". Ці представлення були відіграні в галі Українського Народного Дому. Комедію „Без Родичів" відограли шкільні діти. Комедію „Живий Мертвець" відограли члени Співацько - Драматичного Тов. „Бандурист". Як в одним представленню, так і в другим, аматори попisалися добре.

В часі павзи між одним і другим представленням забрав слово о. М. Кучер і представив зібраним положення в Галичині, де Ляшня терoризує наше українське населення, і боротьбу УВО за кращу долю України. Щоб УВО була сильна, то їй потрібна поміч матеріяльна. Тому, не зважаючи на безробіття, ми повинні перевести збірку на УВО й хоч малою жертвою повинні показати, що ми, хоч далеко за океаном, то серцями ми разом з ними.

Дві пари перевели збірку на УВО. Це були панна Вікторія Мирдич і Іван Кравець, та Юлія Кучер і Стефан Нановський. Слідуючі жертвували на УВО: по $1: Олена Бойко, Ів. Кравець, Ів. Григорчак, Ю. Присташ, Ст. Нановський, Т. Бойко, М. Стахура, М. Іванчак, Ст. Цебряк, о. М. Кучер і Ст. Мош; по 50 ц.: Д. Войтович, М. Середницький, Д. Сорока, Т. Колодрубець, Вікторія Мирдич, І. Заблоцький, І. Павловський, В. Нікітирович, Юлія Кучер; по 25 ц.: М. Катинська, Юстина Баган, Дм. Федина, П. Саглица, С. Середницький, Анна Хомик, І. Хомик, С. Цицик, І. Яким, Анна Яким, І. Бусько, М. Конешак, П. Морозко, П. Ленгер, М. Ткачишин, Варвара Дубас, Л. Кіхтан, Н. Цап, М. Кіхтан.

Дрібними датками зібрано $2.25. Разом $22.50.

Зібрані жертви на УВО віділано через Обєднання.

При сій нагоді завзиваєтеся всі Товариства, Братства і Сестрицтва в Йонґставн, О., до єдности і згоди, та проситься всіх, щоби не оминали ніякої нагоди, а все, де лише лучиться яка нагода, щоби збирали на допомогу УВО.

Юлія Бр. Кучер.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Справа Українського Народного Дому.

Заходом д. Д. Мадая відбулися в неділю, 19. жовтня 1930 р., перші збори українських бизнесменів в справі власного Українського Народного Дому. Збори отворив д. Мадай, а справу реферував д. І. Марусин, як слідує:

Поважані Панове Бизнесмени: Перед приступленнєм до дискусії в справі Українського Народного Дому дозвольте вислухати кілька моїх думок. Ми не є перші, що зійшлися обговорювати справу власного Українського Народного Дому в Джерзи Ситі. Справа будови свого дому товчеться в нас понад 20 літ. В тій цілі тут вже є два комітети, котрі як напр. на долині міста, мають на ту ціль пару тисяч, а на горі міста кільканайцять тисяч долярів і місце на дім, однак, як відомо, ті два комітети до нині не мають між собою порозуміння і справа будови опинилася на мертвій точці.

Крім порозуміня між сими комітетами в нас брак відповідних відважніших одиниць, котрі посвятилиб свій час для сеї справи. Члени згаданих комітетів — це незаможні робітники, які робили й роблять, що було в їх силі, для дому й нарікати на них не можна. Ми взагалі не повинні звалювати вини на застій в будові Народного Дому на нікого, хіба на себе. Бо дотепер українські бизнесмени, за винятком кількох, про цю справу таки не дбали, А не дбали тому, що не було кому їх заохотити й зорганізувати. Цеж перші збори українських бизнесменів у справі дому, зібрані завдяки д. Мадаєви.

Обставини так склалися, що загал нашого народу не дуже інтересується справою свого дому, а якщо й інтересується, то тільки на словах, а не на ділі. Кінець кінців — дому нема й певно ще довго не буде, як ми нині щось позитивного в сій справі не зробимо.

Ми нині не зійшлися на те, щоби ті два комітети, котрі вже від літ існують, розбивати — нашим ділом є і повинно бути будувати, а не руйнувати. Нинішні збори мають рішити, чи можна буде збудувати Народний Дім і як справу будови посунути вперед. Що народнього дому конче нам потрібно, про те нема що й говорити. Без дому не можемо творити своєї культури, ані ширити просвіти, на чім полягає істнування кождого народу. Ми маємо нині рішити, як найскорше можна будову дому зачинати. Ми віримо, що наші бизнесмени можуть цю справу легко й скоро розвязати. Чому?

Тому, що бизнесмени мають більше відваги, більше грошей і велику знакомість між людьми — значить, мають те, що до будови дому потрібне. Що бизнесмени мають більше відваги, свідчить хоч би те, що вони не боялись кинути чорну роботу й майже без жадного досвіду братись до бизнесу. Щодо грошей, то правда, не кождий з нас може інвестувати великі капітали, та всеж є такі, що вложать або можуть вложити значнішу суму, а ті, що вложать менше, зможуть повести широку агітацію між своїми „кустомерами" й тим причиняться до продажі шерів. Те все, що нам бракує, то — доброї волі. Як буде добра воля — робота піде вперед!

По переглянению наших фінансів ми повинні вибрати зпоміж себе кількох людей, котрі би, нас, українських бизнесменів, репрезентували в справі будови дому. Маємо обговорити, якого властиво дому наша громада потребує: старої системи, себто галі на балі і мітінги, чи модерного, на взір американських, який був би відповідний не тільки нам, людям старокраєвим, але і нашим дітям на будучність а також маємо рішити, де той дім мав би повстати — чи там, де вже лоти закуплені, чи в іншім місці. Як прийдемо до заключення, що дім при нашій участи мусить повстати, тоді наші репрезентанти на зборах скликати на спільну нараду обидва вже істнуючі комітети і створити один спільний комітет до загальної праці.

Згадати треба, що капітал, який ми вложимо в народний дім, не буде жадною жертвою, але вложена сума ощадностей в добру інвестицію, яка з часом може принести богато більше користи, ніж капітал, вложений до банку, беручи під увагу, що тут заразом робиться два добрі діла: певне й корисне ульокованнє гроша й велика моральна поміч для свойого народу. Без народнього дому не може бути культури, без культури нидіє життя — некультурний нарід пропадає без сліду! Тому ми віримо, що нинішні збори дадуть своє рішаюче слово: чи має жити тут у Джерзи Ситі наша українська культура, чи має згинути. Я кінчу з надією, що при кінці зборів зайде ухвала: При помочі українських бизнесменів протягом 1931 року має повстати Український Народний Дім в Джерзи Ситі!

Двацять кілька бизнесменів, вислухавши позицій слів д. Марусина, по довшій дискусії рішили доложити всіх старань, щоб почати будову Народнього Дому, й деклярували на тую ціль 22 тисячі долярів, з тим, що як будова дому пічнеться, деклярувану суму помножать вдвоє й утроє.

Вибрано підписаних як репрезентантів українських бизнесменів і припоручено пороблити дальші кроки до створення одного спільного комітету будови. Ухвалено будувати дім в роді домів Y. M. C. A., тільки на меншу скалю й щоб дім такий мав би повстати в центрі міста між Ґренд і Нюарк вулицями, так, щоби з кождої дільниці була вигідна комунікація. Та це все лишається до вирішення спільному комітетові.

На жаль, треба згадати, що на запрошених коло пятьдесятьох бизнесменів тільки половина з них відгукнулася в сій такій важній справі, однак ми віримо, що на слідуючі збори й друга половина прибуде і справу дому, так як і перша, буде вважати за свою рідну та поможе українській громаді збудувати народну святиню в чужині.

Громаду нашу просимо ласкаво застановитися сердечніше над будовою народного дому, а як вийде поклик до спільної праці, стати спільно в одну лаву й довго вже так давно бажане й конче пожадане діло, як збудувати свою власну хату!

Даниїл Мадай,
Дмитро Сидляр,
Іван Марусин.

Ілько Калічак.

СТРІЛЕЦЬКЕ ЖИТТЯ

Весно стрілецького життя, розгаре неповоротної юности та сили. Буйна, летюча пташко, що з хвалою співаєш пісні життю та в парі пролітаєш з ним. Срібними голосами виспівуєш пісню краси й молодости на тому нерівному стрілецькому шляху й на ньому там гинеш. Цей шлях деякими стрільцям недовгий. Веться по провалях, яругах і тернині та гине в туманах незнаної будучини. Ніхто не вгадає, куди той шлях стрільця заведе, та де й коли стрілецькому життю кінець буде.

Невідомий і непровірений є стрілецький шлях. На ньому повно злиднів, невигод, ран, горя. По нім ідуть люди лише призначенням, волічуться цими самими слідами, куди передтим інші попередники сліди топтали, а які порозтирали нові стрілецькі нащадки. Як стрілець упав, то вже другий на його місці. Молодший, свіжо вишколений і, хоч без боєвого досвіду, то ще чепурніший, ніж був його попередник. Стрілецький шлях не легкий, а хто по ньому йде, то той дарування не має. Повний злиднів, зусиль, змагань, боротьби за життєве істнування, невпинне напружування нервів в розривах гранатів і безконечне виставлювання життя на небезпеку й на смерть.

Шлях стрілецького наступу вириваються багнетом. Присвисті куль несеться пісня побіди, а стони умираючих вінчають стрілецьку славу.

Живі пішли вперед, а за ними лишилися побиті. За відхожими несуться зойки й ледедіння ранених, а ці крики розганяє й притишує вітер по мертвому побоєвищі.

З долини долітає гуркіт гармат. Вони тяжким своїм відихом стрясають повітря, заливаються реготом велитня й стрільцям до наступу акомпанюють. Не одному стрільцеви від того грому його життєвий шлях вже урвався, а багатьом він губиться між горами й там по дикій стежці ще плудить.

Раннім ранком виступали стрілецькі сотні в суповоді пісні в далекий, мозолистий похід. Лиця їх усміхалися прохожим, що з жалем дивилися в слід за відходячими сотнями. Стрільці йшли з запалом і з посвятою до нерівного бою. Ишли, шкандибали й не замічали могил січового товариства, що курганами й могилками сліди свої значило. Січовикам одно. Раз мати родила й раз умирати. Живі біля могил переходять, спокійно їх минають; не думають про те, що новому життю кінець зближається й не одно життя знов урветься. За стрільцями йдуть їхня доля. Це струнка постать жінки, огорнена серпанком незнання завтрішньої днини. Чорне волосся розвіяне вітром. Очі заплющені. Їх тінями прикривають довгі, ластівячі вії, що личку додають скритої, загадочної тайни. Личко біле-біленьке й ковіне немов з мармору. Уста судорожно стиснені, так, що й біль, ні стогін крізь них не пронестися.

А доля все дальше йде стрілецькими слідами. Не бачить і не замічає, що на шляху підбиваються стрілецькі ноги та що стрільців не лишень холод, але й голод давить за горло... На її грудях лежить одна рука, а в другій — силою ніжних пальців тримає клубок ниток: стрілецьке життя. Деякі нитки вже порвані, а багато інших на це чекає... А скільки вже порвано?... А хто покаже це чудо, щоби кінці порваних ниток віднайшились, злучилися й життям знову воскресли?...

Сонце ховається за червоний небосклін, а за тим небозводом — то кінець стрілецького життя гине. Ясні проміні обливають небосклін червоним блеском, пораз останній світять стрільцеви на новий шлях, що провадить у темну безодню. Тут кінець життю... Тут лиш царина сну й тут жадного сну нема... Тут вічність! А могили ростуть за могилами... Гармати ревуть, стогнуть і заливаються... Стрільці падуть, підносяться. Багнет на кріс! Вперед! Гура-а-а... Кров... Смерть... Рані... Де поступ, там є й смерть і там мусять наростати могили. Вони на весні поростуть травою та скриють стрілецькі кості... Чорний під муравником світ — тай на землі не дуже то хиці.

На землі сонце віддихає по бурі. Від зливного дощу та буревію написи на хрестах виляли затерлися й нечиткими стали. Хрести в порохно розпалися й валяються між бурином і незжатою травою. В порохнявім дуплі вивидить свое життя гадюка тай гріє слизьке тіло в соняшних промінях...

Літа пройшли. Стрілецькі могилки запалися й зрівнялися з землею. В памяти живучих лишилася про мертвих тільки згадка, тай ця з часом згубиться... Колись дорогі черти лиць зовсім вибіліють, пополотніють, затруться, а за який рік — то зовсім аперед очі щезнуть...

Осталася хіба стрілецька пісня.

Весна стрілецького життя минула й ось такий кінець життєвої пісні. Вітер крадьком її докінчує по смерти та продовжує її собі в дощеві ночі. Блудом ходить по давних побоєвищах, заносить сумом і плачем того стрільця, котрому розірвана граната випалила очі. Кидається між спорохнявілі хрести, ледяними крилами їх огортає, їх цілує, над ними плаче, ридає, голосить... Юносте? Розгаре?... — Незавидна стрілецька славо! („Час").

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ПІДКАМЕНЯ КОЛО БРОДІВ.

На днях одержано з краю кілька листів, а між ними лист від п. Куриловичевої, касієрки „Народного Дому" в Підкамени, повіт Броди, котра згадує, що на „Народнім Домі" в Підкамени, побудованім майже датками американських односельчан місточка Підкамінь коло Бродів, тяжить ще 100 долярів довгу. Скарги на сі гроші вірителі вже внесли до суду. Представлень (вистав) і забав ніяких не можна робити й не можна мати з них доходу. Тепер в Галичині, як у воєнний час, по 9 год. вечером навіть на вулицю не можна вийти. Всі мусять укриватися перед польськими терористами. Про грошеві збірки навіть мови не може бути. Справа дуже пильна й негайна, бо в противнім разі дім піде на ліцитацію, з чого польскі вороги будуть дуже раді Тому, щоби ратувати ситуацію, звертаємось до Вас, всіх односельчан м. Підкамінь коло Бродів з покликом прийти з негайною грошевою поміччю в тій такій критичній хвилі.

Гроші проситься висилати на руки голови комітету, п Пасічника, або прямо до краю

Голова Комітету:

А. Пасічник,
107 St. Marks Pl.,
New York, N. Y.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОЇ КРАЄВИ.

ВУСТЕР, МАСС.

На допомогу Рідній Землі.

Посилаю до Обєднання $10, а то $5 для УВО, а $5 по половині для інвалідів і сиріт.

Й. Зазулям.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

З поправин на боєву акцію.

На поправинах в домі Григорія і Михайла Здонана зібрано на боєву акцію $13, які вислано до Обєднання.

Жертвували по $1: Г. Здоган, В. Галущак, Іван Самардак, А. Вуйцік, Й. Воробець, Н. Дзуман, Г. Павлюк, Михайлина Галущак. Трох жертводавців не записано.

В. Галущак.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

Примирні хрестини.

Дня 21. вересня відбулися хрестини в домі громадян Петра і Евдокії Саідло. При забаві забрала слово громадянка Параня Чопик і згадала за боротьбу в краю.

На допомогу тій боротьбі **зібрано $13.50 і вислано до Обєднання.**

Жертвували: Юлія Тершавська і Василь Крамничний по $2; по $1: І. Клюка, О. Коваль, П. Саідло, М. Іщук, Ю. Лаврик, М. Дубенський, Параня Чопик, І. Чопик; М. Саідло 70 ц.; по 25 ц.: Олена Тершавська, С. Крамничний, а решта дрібними.

Крім того гром. М. Дубенський згадав за рідне село Лежахів, на яке жертвували по $1: І. Чопик, О. Коваль, П. Саідло, І. Клюка, М. Дубенський, а В. Крамничний 25 ц.

З пікніку було $53.07, а тепер зібрано $5.25, разом в касієра находиться $58.32.

Іван Чопик.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР У ГАЛИЧИНІ

(Передрук з „Діла").

АРЕШТУВАННЯ.

У Городенці арештували абс. учительської семинарії та урядовця тамошньої „Просвіти" Романа Сербенського. Сербенський був теж редактором „Городенських Вістей". Йому закидають, що він висилав анонімні до поліції. В Сербенського найшли нібито виказ доконаних саботажів і ствердили буцімто, що його почерк письма схожий з почерком анонімів.

ПІСЛЯ ВИБУХУ БОМБИ У „ЦЕНТРОСОЮЗІ".

У „Центросоюзі" при вул. Зіморовича у Львові відбулася льокальна візія при участи військових піротехніків. Знавці здогадуються, що нібито бомба була російського походження. Ввесь день вели слідство на місці під проводом ком. Чеховича. Заведення чищення міста усувало з улиць побите скло, тинк та віконні рами. У промені вибуху вилетіло коло 300 шиб. У двох камяницях зрущилися стіни, а камяниця при вул. Зіморовича 22. від основ сильно нарушена. Спеціяльна технічна комісія має ствердити видержаність тієї камяниці. Переслухали багато осіб і ще переслухують.

ПЕРЕРВАННЯ ТЕЛЕФОНІЧНИХ ДРОТІВ НА ШЛЯХУ ЛЬВІВ—СТРИЙ.

На шляху Львів—Стрий перетяв хтось у ночі 2. жовтня телефонічні дроти. Стежа 14. п. уланів придержала в пісі Гр. Оприска з Кугаєва (повіт Львів). Польські джерела повідомляють, буцімто він мав зі собою причандали до перетинання дротів. Заки Оприска придержали, він нібито стріляв до вартівника, що пильнував залізничого шляху. Оприска, якому закидують приналежність до УВО, відставили до суду у Львові.

ПОЖЕЖА В СКНИЛОВІ.

У пятницю в год. 1.30 у ночі вибухла пожежа у Скнилівці біля Скнилова (коло Львова). Згоріли два господарства зі стодолами та збіжем і мертвим інвентарем. На місце виїхали представники війська й державної адміністрації.

—o—

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

Поліційна карна експедиція була вперше дня 23. вересня у **Прошовій** (40 поліцаїв). Арештовано українського студента фільософії Евгена Лопатинського, його молодшого брата і шістьох селян. Усіх по кількох днях випущено на волю, а до суду віддано тільки п. Евгена Лопатинського. Вдруге прийшла карна поліційна експедиція до тогож села дня 29. вересня (80 поліцаїв) і зачала урядовання від місцевого пароха о. Лопатинського, а потім перейшла до читальні, кооперативи і поодиноких селян.

Звідси експедиція відїхала 30. вересня ц. р. до **Ладичина,** де перевела подібну роботу, як у Прошовій.

Опісля була карна поліційна експедиція в **Микулинцях** і **в Кривках.** З Микулинець вивтікало серед ночі багато мущин та інтелігенції, перестережені вчас Жидами.

Дня 3. жовтня ц. р. була карна поліційна експедиція в **Шляхтинцях.** Там поступовано так само, як по інших селах.

Слід зазначити, що у всіх вичислених селах не було взагалі ніяких підпалів. До того спокійне населення даваловарту і виконувало точно всі зарядження влади.

—o—

ЗБАРАЖЧИНА.

На самого Чесного Хреста (27. вересня) приїхала на підводах з Шил карна поліційна експедиція до **Добромірки** в числі коло 150 людей. І тут зачали від пароха о. Льва Юрчинського (тестя бувшого посла Кузика). Після того перейшли до читальні, кооперативи і молочарні, а наконець до селян.

Досі в Збаражчині були карні поліційні експедиції в таких селах: **Нове Село, Шельпаки, Лисичинці, Шили, Добромірка, Скорики і Красносільці.**

ЯВОРІВЩИНА.

Яворівський двотижневик „Українське Слово" повідомляє:

„Дня 16. вересня ц. р. перевела державна **поліція** домашню й особисту ревізію у п. Семена **Харамбури в Яворові.** Цьогож дня переведено ревізію в п. Миколи Чопика, кооперативного организатора в Яворові. Забрали відзнаки У. Г. А. **Дня 23. вересня ц. р.** переведено ревізію в б. учня ґімн. Семена Менди в Яворові, якого заарештовано і перевезено до Перемишля. Цеїж днини заарештовано Вол. Грабовського з Яворова, в якого зроблено також трус. Вол. Грабовського заарештовано по дорозі, як він ішов до своєї сестри. Його відставлено до Перемишля. **Дня 24. вересня ц. р.** відбулися дальші ревізії в Ярослава Пулика **в Яворові,** в Олекси Коструби, кооп. Ол. Куци, Дм. Бриттана, І. Мицика та в редакції „Українського Слова". **В ред. Е. Яворського забрали малу відзнаку УГА.** У **Вільшаниці** перевела державна поліція ревізію 25. вересня ц. р. в абс. фільософії Евгена Дзінгала. Дня 26. вересня ц. р. переведено ревізію в студ. прав Вол. Масюка в Яворові. Дня 26. вересня ц. р. обсадила держ. польська поліція всі входи і виходи Української Коедукаційної Гімназії „Рідної Школи" ім. О. Маковея в Яворові та перевела основну ревізію від 5. год. рано до пів 3-тої пополудні в „Бурсі ім. Івана Франка", що міститься на другому поверсі будинку „Рідної Школи", і в клясах гімназії. Польські часописи пишуть, що була там і поліція зі Львова. Зревідовано проф. Михайла Навроцького і проф. Касіяна Тучапського. Підчас ревізії переглянено також приватне мешкання проф. Івана Чмоли, настоятеля бурси, та заарештовано ученика 4-тої гімн. кл. Олійника, якого небаром випущено на волю, також проф. Івана Чмолу, якому інструктори закинули провини проти § 58. і §65. (?!). Нагінка йде особливо на місцевий Пласт, який — як відомо — був досі леґальною орґанізацією. На Наконечнім заарештовано уч. 7. ґімн. кл. Вол. Купанця, якому провокатори мали підкинути „Сурму". Заарештовано 27. вересня ц. р. ґімн. учня Романа Парипу. Дня 28. вересня ц. р. заарештовано по ревізії ґімн. учня Остапа Линду, якого тоїж днини випущено на волю. Державна поліція переводить якесь слідство, бо покликує ґімн. учнів і пластунів на допити. Дня 28. вересня ц. р. перевела державна поліція з Віжомлі ревізію в п. Щепанського в Рогізні. Забрали 4 нові відзнаки УНДО. Ввесь повіт пильно цікавиться цими всіма справами, особливо черговою справою „Української Коедукаційної Ґімназії ім. О. Маковея" в Яворові".

ЗНОВУ РОЗВЯЗАННЯ ЧИТАЛЬНІ.

Повідомляють нас, що влада розвязала читальню „Просвіти" в **Старяві,** пов. Добромиль. Читальня належала до найкращих у повіті. Цього року кілька разів роблено їй перепони в уладженні вистав, тощо, а тепер розвязано. Як причину подано, що читальня робила вправи на взір військового „пщиспособєня". Це „пщиспособєнє" полягало на тому, що члени місцевого „Сокола" робили свої пожарничі вправи на громадській площі біля читальні.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 30. жовтня с. р. стався в нас нещасливий випадок. Цього дня зістав убитий в майнах Лука Возняк, член 1-го відділу У. Н. Союза в Шамокін, Па.

Покійний походив з Більцарової, повіт Грибів. Вступив до У. Н. Союза 16. вересня 1926 р. і був діяльним членом його, стараючись придбати до Батька Союза якнайбільше членів. Був щирим, добрим і совісним працівником на всіх ділянках, громада вибрала його парохіяльним касієром, предсідателем місцевих українських братств та предсідателем Горожанського Клюбу. Покійний був членом-основателем української банди.

В покійнім громада стратила одного з найкращих своїх працівників. Прожив він 45 літ, лишив вдову й троє дітей.

Земля Йому пером!

Н. Габура, секр.
1-го від. У. Н. Союза
в Шамокін, Па.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ